

[Gert Petersen]

huske hvad hedder. Og endelig et fjerde – det er også interessant – med kun 10 mandater; det hedder »Fædreland«, og det er en yderliggående nationalistisk gruppering. Og sådan vil mønsteret blive i Sovjetunionen fremover, hvis ellers tingene får lov til at udvikle sig. Derfor er det vigtigt, at vi også tænker på, at tingene skal have lov til at udvikle sig.

Forholdet er det, at denne demokratiseringsproces har stærke fjender, og de er også kommet til orde – med den ytringsfrihed, som gør sig gældende – langt kraftigere end tidligere i pressen og offentligt. F.eks. fremsatte den sovjetiske hærchef, Varennikov, da han kom tilbage fra et besøg i Litauen, offentligt nogle meget aggressive erklæringer over for litauerne. Eller formanden for en fraktion i sovjetparlamentet, der kalder sig Sojus, altså union, som udtaler til pressen, at Sajudis overhovedet ikke kan siges at repræsentere det litauiske folk og slet ikke den samlede befolkning i Litauen, og som så foreslår, at Sovjetunionen foretager et militært indgreb, et åbent militært indgreb, i Litauen.

Derfor er det vigtigt, at vor støtte til Litauen tilrettelægges sådan, at den ikke styrker disse fjender af demokratiseringsprocessen. Ellers kan vi risikere, at vi får en helt anden situation, hvor de baltiske landes frihedshåb i bedste fald igen bliver knust for en periode, og i værste fald kan vi få situationer med blodige nedkæmpninger og oprør, som vi oplevede, da Algeriet krævede sin uafhængighed i 1954; den uafhængighed kostede 1 million menneskeliv, indtil Frankrig gav sig i 1961. Da Indonesien nægtede at være under det hollandske åg og det førte til en langvarig krig, kostede det også hundredtusinder af dræbte. Det har vi undgået i de baltiske lande indtil nu, det har vi undgået i Litauen, men det hænger meget sammen med – tror jeg – den ledelse, der er i Moskva i dag, og vi har interesse i, også af hensyn til den internationale afspænding, at den fortsætter.

Det skal ikke på nogen måde skabe tvivl om, at Danmark bakker det litauiske uafhængighedskrav op, at vi appellerer til denne sovjetledelse om at forstå det uholdbare i den nuværende situation og opgive prestigehensyn – som jeg har indtryk af spiller en meget stor rolle, måske også på grund af det krydspres, som vel udøves på Gorbatsjov inden for ledelsen – opgive disse prestigehensyn for at nå et rimeligt kompromis – og jeg synes, at litauerne i hvert fald på det

sidste har været ret kompromissøgende – der kan sikre reel uafhængighed for Litauen og tilgodesee begge staters interesser, så meget desto mere som der faktisk i Sovjetunionens forfatning er en paragraf 72, der siger, at enhver unionsrepublik har ret til frit at udtræde af unionen. Og jeg tror egentlig ikke, som Sovjet og dets ledelse er skruet sammen, at der i øjeblikket er nogen, der tør anfægte, at den paragraf findes, og at den også vil kunne bruges.

Det er nok så meget procedure, man kæmper om – selvfølgelig fra nogles side i håb om, at det hele ikke bliver til noget. Men netop derfor må vi sætte ind og på en fornuftig og ansvarsbevidst måde støtte de uafhængighedskrav, der er helt retmæssige og uafvendelige, og det har vi gjort. Det har regeringen gjort, det har Folketinget gjort, og hertil tjener også en udbygning af kontakter med Litauen og de øvrige baltiske lande. Vi har i SF selv haft lejlighed til at træffe sammen med – og det fik Folketingets partier også – repræsentanter for det litauiske parlament.

Jeg mener i øvrigt, at der ligger et særligt Østersøperspektiv i det her, som gør os interesserede – også ud over det almene menneskerettighedssynspunkt, at folk, der kræver deres frihed, også må have deres frihed – gør os interesserede i at få et meget nært og tæt samarbejde mellem alle staterne, der ligger ved Østersøen: Tyskland, Polen, de baltiske lande, Sovjetunionen, Finland, Sverige.

Her kan skabes et meget spændende centrum både for handel, for kulturudveksling og for økonomi, og det er så mit håb, at de problemer, der eksisterer, vil løse sig på en fredelig og fornuftig måde, at de baltiske lande får deres frihed, at der etableres gode forhold mellem samtlige stater ved Østersøen, samtlige de stater, som jeg nævnte, og det vil kunne gøres, hvis der er den fornødne kompromisvilje fra begge sider, men jeg vil sige især fra Sovjetunionens side, for det er Sovjetunionen, der er stormagten, og det er Sovjetunionen, som begik uretten i 1940.

Bjørn Elmquist (V):

Dette er i sandhed en aktuel debat, og Fremskridtspartiet skal ikke have utak for, at det har rejst den.

Jeg fik for et øjeblik siden som formand for Det Udenrigspolitiske Nævn et brev fra min